

8. DEBATA U NASTAVI

Pobjednik debate je onaj koji oblikuje pravo pitanje.
Randall Terry

Što ćete naučiti?

Nakon čitanja ovog poglavlja moći ćete:

- Definirati debatu i razlikovati natjecateljsku debatu od debate u nastavi
- Objasniti koncept kritičkog učenja i vještine koje ono uključuje
- Nabrojiti prednosti i nedostatke primjene debate u nastavi
- Nabrojiti najčešće korištene formate natjecateljske debate
- Pripremiti, provesti i vrednovati debatu u nastavi
- Nabrojiti digitalne alate koji se mogu koristiti za pripremu, provedbu i vrednovanje debate u nastavi

Ključni pojmovi: debata, natjecateljska debata, nastavna debata, kritičko učenje, priprema debate, vrednovanje debate, formati debate: Karl Popper, Natjecateljska debata svjetskih škola, Politička debata i Lincoln-Douglas debata, Kialo

Debata se u hrvatskom obrazovanju izvan natjecateljskog okvira određenog debatnim klubovima, najčešće povezuje s predmetima kao što su hrvatski ili strani jezici, sociologija, politika i gospodarstvo, psihologija, itd. Debata u nastavi treba, uz vještine debatiranja, javnog nastupa, argumentacije i kritičkog mišljenja razviti i neke druge vještine. Najčešće se u obrazovnom kontekstu spominju istraživačke vještine, vještine slušanja i vođenja bilježaka te komunikacijski bonton. Debatiranjem se proširuju i različita opća znanja, povećava motivacija i razvijaju transverzne vještine poput vještina vođenja timova i sl. Drugi i treći dio ovog poglavlja govore o praktičnim dimenzijama debate kao nastavne aktivnosti – pripremi debate u razredu, izvedbi i vrednovanju, što je dodatno obogaćeno opisom formata debate, objašnjenjem uloga sudionika debate, primjerima tema i teza za debatu u nastavi te osvrtom na digitalne alate koji se mogu primijeniti za debatu u nastavi.

8.1. Što je debata i čemu služi u nastavi?

Brojne su definicije debate dostupne u različitim izvorima. Općenito, to je natjecateljski dijalog, formalna rasprava o određenoj temi u kojoj se iznose suprotstavljeni argumenti. Debata obično završava glasovanjem. Freeley i Steinberg (2009) daju definiciju – *debata je proces propitivanja i branjenja stajališta. To je proces dolaska do*

argumentiranog zaključka. Pojedinci mogu koristiti tehniku debatiranja za donošenje osobnih odluka. Također, pojedinci ili skupine mogu koristiti debatu za uvjeravanje drugih. Druga definicija, iz metodički usmjerenog priručnika, definira debatu kao usmeno sučeljavanje dvaju pojedinaca, timova ili skupina s ciljem iznošenja argumenata za i protiv određenog stajališta. Autori nastavljaju: *Iznošenje argumenata slijedi zadanu formu ili proceduru. Budući da je debata po prirodi dijaloška forma, trebali biste očekivati da ćete pobiti izjave protivnika i da će vaše izjave, mišljenja i ideje također biti osporavani* (Fedrizzi i Ellis, 2011:4). Konačno, iznimno didaktički orijentirani Snider i Schurner (2006:18-19) definiraju debatu kao *ujednačeni i strukturirani komunikacijski događaj o određenoj temi sa suprotstavljenim stranama* (mišljenjima, op.a.) koje se izmjenjuju pred onima koji donose odluku (publika, suci itd., op.a.).

Četiri navedene definicije ističu ključne značajke debate koje su ujedno i razlozi za korištenje debate u nastavi. To su:

- Usmeni dijalog s različitim brojem sudionika;
- Natjecateljski žanr koji podrazumijeva procjenu i vrednovanje (sudaca i/ili publike) i utječe na motivaciju;
- Pravila koja uređuju proces debatiranja odnosno njezinu strukturu;
- Logičko zaključivanje temeljeno na razumskim argumentima;
- Sučeljavanje različitih gledišta u obrazlaganju, osvještavanje argumenata i protuargumenata.

Sagledana u kontekstu obrazovanja, debata je prilično stara tehnika poučavanja koja datira još iz vremena Egipćana i Protagore, odnosno obrazovanja od prije otprilike 4000 godina (Kennedy, 2009). Tradicija debatiranja nastavlja se na srednjovjekovnim sveučilištima, koja su preuzela znanstvene discipline iz antičkog trivijuma i kvadrivijuma te tehnike poučavanja poput Sokratovog dijaloga, i razvija se u modernom smislu kroz suvremene sveučilišne debatne klubove i natjecanja (Snider i Schnurer, 2006). Također, uz sveučilišne debate, paralelno se razvijaju različiti formati medijske debate te političke debate koji se održavaju ili uživo pred publikom ili se prenose putem medija. Zanimanje za debatu u nastavi obnavlja se početkom 2000-ih kada se osvještava razlika između nastavne debate i medijske, odnosno političke debate. Tada nastavnici ponovo otvaraju teme poput pripreme debate, provedbe, vrednovanja te njezinih prednosti i nedostataka u nastavi. Budući da i sama priprema debate započinje definiranjem ključnih pojmova, definirat ćemo debatu u nastavi (Snider i Schnurer, 2006:2). Snider i Schnurer kažu da je *poučavanje kroz debatu način koji osnažuje studente tj. učenike i zahtjeva primjenu vještine kritičkog učenja*.

Ključni pojam u prethodnoj definiciji jest **vještina kritičkog učenja**. Dakle, debata u nastavi unaprijeđuje brojne vještine koje zajedno tvore konstrukt kritičkog učenja. On se temelji na kritičkom mišljenju, ali i na ostalim vještinama koje donosimo u nastavku. Analizom brojnih dostupnih izvora konstrukt kritičkog učenja raščla-

njujemo na: **kritičko mišljenje, istraživačke vještine, vještinu argumentacije, vještinu rješavanja problema, komunikacijske vještine, sposobnost promjene stavova te samostalno vođeno učenje.** Pojedinačne elemente donosimo u nastavku teksta.

1. Kritičko mišljenje (Faccione 1990b prema Abrami i sur., 2015) uključuje:
 - a) kognitivne vještine (interpretacija, analiza, primjena, evaluacija, zaključivanje, objašnjavanje i samoregulacija),
 - b) pristup problemima, pitanjima i temama (jasnoća, strukturiranost, marljivost, racionalnost, upornost i preciznost).
2. Istraživačke vještine su:
 - a) razumijevanje i organizacija podataka,
 - b) sinteza i evaluacija prikupljenih informacija,
 - c) povezivanje važnih informacija.
3. Rješavanje problema
4. Vještina argumentacije obuhvaća:
 - a) oblikovanje argumenata pazeći na strukturu i jasnoću poruke te uporabu jezika,
 - b) racionalno zaključivanje, pobijanja argumenata i pogreške u argumentaciji,
 - c) razlikovanje objektivnih i subjektivnih argumenata.
5. Komunikacijske vještine su:
 - a) javno govorenje: priprema govora, profiliranje publike, govorna izvedba, neverbalni znakovi itd.,
 - b) aktivno slušanje i vođenje bilježaka,
 - c) smanjenje straha od javnoga govora,
 - d) komunikacijski bonton.
6. Promjena stavova;
7. Samostalno vođeno učenje.

Iz prethodne je klasifikacije jasno da koncept kritičkog učenja uključuje vještine koje se razvijaju u suvremenom obrazovanju primjenom modernih strategija, tehnika i alata poučavanja, među kojima je i debata. Kritičko mišljenje, kao element kritičkog učenja, jedan je od najpopularnijih termina suvremenog obrazovanja te se opisuje u različitim institucijskim dokumentima i obrazovnim politikama, no nameće se pitanje koliko je stvarno prisutno u obrazovanju. Alen i suradnici (1999) u svojoj meta analizi postavljaju pitanje poboljšava li se vještina kritičkog mišljenja unaprjeđenjem komunikacijskih vještina? Rezultati pokazuju da razvoj vještine debatiranja najviše utječe na kritičko mišljenje, no čini se da je odnos dvosmjernan. Raščlanjujući dimenzije kri-

tičkog mišljenja, Scriven i Paul (1987) spominju sljedeće: postavljanje pitanja, što je povezano s jasnom i preciznom formulacijom pitanja, zatim prikupljanje i procjena prikupljenog materijala, što znači izbor relevantnih informacija, uporaba apstraktnih koncepata za interpretaciju relevantnih informacija, primjena racionalnog prosuđivanja pri donošenju zaključaka ili određenih rješenja, revidiranje zaključaka na temelju ključnih kriterija, otvorenost prema drugim mogućnostima i rješenjima, povezivanje novih ideja, rješenja i koncepata s pretpostavkama, implikacijama i posljedicama i konačno, učinkovita komunikacija svega ranije navedenog. Ovaj opis uključuje i objašnjava zapravo cijeli prethodni popis. Stoga, iako se smatraju posebnim vještinama, istraživačke vještine, vještine rješavanja problema, argumentacija i komunikacijske vještine, temeljni su dijelovi konstrukta kritičkog mišljenja koji nam pokazuju na koji način se kritičko mišljenje razvija u praksi.

Osim kritičkog učenja debata u nastavi razvija nešto manje naglašen popis generičkih vještina, kojih nastavnici možda nisu svjesni. To su moralni razvoj, empatija, motivacija, timski rad, vještine vođenja, odnosno upravljanja. Motivacija, timski rad i vještine vođenja najčešće se razvijaju tijekom iskustvenog učenja, stoga je utjecaj debate na njih neupitan. S druge strane, moralni razvoj i empatija ne spominju se često u kontekstu vještina koje razvija debata. Poučavanje moralnog razvoja također treba gledati kroz iskustveno učenje (Hartwell, 1995), a debata, ako se pažljivo priprema, potiče razvoj vrijednosti, tj. moralni razvoj debatanata. Što se empatije tiče, riječ debata često se smatra sinonimom za argumentaciju. To ne čudi budući da je jedna od najcitiranijih knjiga o argumentaciji *Argumentacija i debata* (Freeley i Steinberg, 2009). Međutim, svrha argumentacije 21. stoljeća nije samo u uvjeravanju i pobjedi u raspravi, već u bistranju, razumijevanju i povezivanju različitih mišljenja i perspektiva. Zato je i vještina slušanja važna dimenzija kritičkog učenja. U skladu s tim nameće se i pitanje o razvoju empatije. Razvoj empatije temelji se na nekoliko elemenata (Mirra, 2018): obostrano poštovanje debatanata koji zastupaju suprotne strane, priprema argumentacije te pojedinih govora unutar strukture debate koji razlikuju sadržaj i stil u odnosu na improvizirane rasprave i svađe. Debatanti definiraju pojmove, razmjenjuju činjenice te, iako se ne slažu oko teze ili načina na koji treba pristupiti određenom problemu, dijele zajednički jezik, a to je jezik konkretnih dokaza. Nadalje, kao što navode Mirra i sur. (2016), iako se pravila debate u donosu na suvremene medijske formate može činiti zastarjelim, studenti naglašavaju da im baš ona potiču razvoj kritičkog mišljenja i uključenost u društvene pojave.

Sami učenici i studenti potvrđuju razvoj većine vještina spomenutih u literaturi. Brojna istraživanja bave se povratnom informacijom studenata i pokazuju da debata razvija uz govorničke i brojne druge vještine (Alén i sur., 2015; Hanna i sur., 2014; Kim i Park, 2019; Mumtaz i Latif, 2017; Shaw, 2012; Toor i sur., 2017; Zare i Othman, 2013). Ipak, studenti pokazuju i određenu zadržku prema debati, posebno oni manje iskusni u debatiranju, čega tijekom pripreme debate kao nastavne aktivnosti treba biti svjestan. Srećom, studenti koji debatiranju pristupaju sa zadržkom vrlo često kasnije

u anketama spominju debatu kao najbolju aktivnost na kolegiju (Settlage, 2020). Studentima odgovara raznolikost u učenju, razvoj samopouzdanja u kontekstu javnoga govora, različite perspektive o sadržaju koji se uči, osvještavanje različitih mišljenja, timski rad i vođenje timova (Rodger i Stewart-Lord, 2020). Osim toga, debata je studentima i učenicima uvijek zabavna.

8.2. Prednosti i nedostaci debate u nastavi

S obzirom na sve što je ranije navedeno nije teško nabrojiti brojne prednosti debate u nastavi (Berdine, 1987; Green i Klug, 1990; Hall, 2011; Healey, 2012; Jagger, 2013; Kennedy, 2009; Koklanaris i sur., 2008):

- Primjena naučenog sadržaja
- Stvaranje obrazovnog okruženja sklonog preispitivanju naučenog sadržaja
- Primjena znanja o persuaziji na konkretne praktične primjere, što podrazumijeva usklađivanje svih dimenzija (verbalne, neverbalne, lingvističke, paralingvističke)
- Primjena kritičkog mišljenja u praksi
- Stvaranje pozitivnog obrazovnog okruženja usmjerenog na razvoj vještina
- Zabava

Svejedno, neovisno o brojnim i neupitnim pozitivnim aspektima debate u nastavi, dva pitanja ostaju otvorena: *Kako se postiže pozitivan učinak debate u nastavi?* i *Koji su sve nedostaci debate u nastavi?* Odgovor na prvo pitanje je priprema nastavne aktivnosti, o čemu više u nastavku. O nedostacima primjene debate u nastavi piše se već dugo (Barnard, 1937) te se navode nedostaci prvenstveno povezani uz natjecateljsku debatu. To su loše upute, manjak motivacije debatanata, naglasak na izvedbi kojom se prikriva manjkava argumentacija, arogancija koju pokazuju debatanti zbog toga što se debata smatra kraljicom govorničkog umijeća, pretjerano iznošenje definicija koje impliciraju nerazrađenost argumentacije, dužina debate, nezainteresirana publika, iznošenje dugih citata i pozivanje na autoritete bez kritičnosti prema izvorima, kompetitivnost itd. Još jedno antologijsko istraživanje koje spominje nedostatke natjecateljske debate zaključuje da u njoj nema ništa obrazovno (Padrow, 1956), zbog toga treba razlikovati natjecateljsku debatu od debate u nastavi. Ni noviji radovi ne donose bitno drugačije protuargumente o primjeni natjecateljske debate u nastavi. Zapravo se sve svodi na to da su elementi važni za obrazovni proces tijekom priprema za natjecateljsku debatu zanemareni te da se svodi na isticanje kvalitete nastavnika, odnosno voditelja debate te govorničkih odlika debatanata. I ovo poglavlje slijedi takvo razmišljanje – klasični pristup natjecateljskoj debati ne treba smatrati strategijom poučavanja. Drugim riječima, naglasak na natjecanju, pravilima i izvedbi često dovodi do pretjeranog pojednostavljivanja složenih tema, naglasaka na dihotomijama

pobjeda-poraz/argument-protuargument, što potiče površinsko razumijevanje sadržaja i suprotno je cilju primjene debate u nastavi. Ni natjecateljska atmosfera nije nužno prirodno okruženje za poučavanje i učenje. Također, naglasak na natjecateljskoj debati često učvršćuje stavove koje sudionici imaju prije procesa pripreme debate. Brojni studenti ili učenici ne sudjeluju aktivno u učioničkoj raspravi pa ostaje otvoreno pitanje koji ishod učenja oni ostvaruju te u konačnici što se vrednuje primjenom debate u nastavi (Kennedy, 2009).

Iako se o nedostacima debate piše dugo, ne ističe se dovoljno razlika između natjecateljske debate i debate u učionici. Razumijevanje te razlike otklanja navedene nedostatke u primjeni debate u nastavi. Ako se prilikom pripreme debate u nastavi naglasak stavi na razvoj vještina, produbljivanje znanja i oblikovanje argumenata, te na slušanje, govorni bonton i govorničku izvedbu, debata u nastavi ostvaruje svoje obrazovne ciljeve. Iskustvo praktičara pokazuje da se nedostaci lako otklanjaju ako se sama priprema postavi na drugačiji način. Dakle, ako nastavnik naglašava pravila i natjecateljski element debate, naglasak na kompetitivnosti dovest će do površnijeg pristupa u pripremi sadržaja. Ako pak s druge strane nastavnik naglašava važnost argumenata, protuargumenata, slušanja, ako se dovoljno vremena posveti procesu refleksije, koji uključuje objašnjenje odluka sudaca na temelju prethodno poznatih kriterija (npr. prikupljanje i oblikovanje argumenata, vrednovanje govorničke izvedbe i aktivnog slušanja), prenaplašenost natjecateljskih elemenata se smanjuje.

8.3. Upute za pripremu debate za nastavu

Primjena debate u nastavi može se opisati kroz tri faze (Cariñanos-Ayala i sur., 2021): aktivnosti prije debate, izvedba debate i aktivnosti poslije debate. Zanimljivo je da nastavnici i debatanti drugačije gledaju na važnost pojedine pripremne faze. Nastavnici ističu važnost pripremne i refleksijske faze, dok debatanti, očekivano, naglašavaju važnost faze izvedbe. Naravno, njihova se procjena temelji na strahu i tremi koju osjećaju, često i na složenosti pravila određenog formata debate te, kao što smo vidjeli ranije, naglasak na pobjedi zbog natjecateljskog elementa.

Pripremna faza uključuje sljedeće korake:

- Izbor teme i oblikovanje teze
- Prikupljanje materijala:
 - Samostalno pretraživanje izvora
 - Vođeno pretraživanje izvora
 - Priprema argumentacije na temelju materijala koje priprema nastavnik
 - Ostali oblici prikupljanja materijala
- Oblikovanje ekipa:

Odluka o broju članova unutar ekipe (iako ovisi o pravilima formata, broj članova varira od tri do pet, no uvijek postoji mogućnost debate jedan na jedan što zbog vremenskog ograničenja na nastavi nije čest izbor)

Izbor strane – afirmacija-negacija, iako bi u obrazovnom kontekstu svi sudionici debate trebali tražiti argumente i protuargumente

- Informacije o pravilima debate – ovisno o predmetu i/ili ishodima učenja
- Ostale praktične informacije poput bontona, rasporeda sjedenja, uputa za odijevanje i sl.

Izbor teme ovisi o ishodima učenja i demografskim osobinama sudionika. Ako je cilj debate ponavljanje znanja o određenoj temi, odnosno preispitivanje ili vrednovanje postojećeg znanja, tema proizlazi iz tema obrađenih na nastavi. Ako je ishod učenja debate razvoj istraživačkih vještina ili oblikovanje argumenata, tema može biti manje poznata, ako je pak cilj debate razvoj govorničkih vještina kroz improvizacije te rasterećenje i zabava, onda tema debate može biti tema koja je učenicima ili studentima poznata, ali nije povezana s nastavom. Demografske osobine sudionika i ishodi učenja odredit će karakteristike debate u nastavi i usmjeriti proces pripreme. Od demografskih osobina treba voditi računa o dobi u kojoj se može primijeniti debata u nastavi. Nije realno očekivanje da će debata snažno utjecati na razvoj vještina u mlađim uzrastima, ali iskustvo debate u nastavi snažno će utjecati na kritičko mišljenje, budući da ta aktivnosti jasno pokazuje njegovu primjenu i potrebu. Stoga se postavlja pitanje za koju dob je debata kao nastavna aktivnost prikladna? Odgovor iz literature je tinejdžerska dob, međutim, čini se da je kriterij za takav odgovor format, poštivanje pravila te natjecateljski element. Ipak, možemo reći da uz prikladnu pripremu i jednostavniji format debate i mlađi učenici mogu sudjelovati u takvim nastavnim aktivnostima pa bismo debatu mogli primijeniti i u višim razredima osnovne škole.

Prikupljanje materijala tijekom procesa pripreme debate uključuje istraživačke vještine, vještine rješavanja problema, vještinu argumentiranja te timski rad. Organizacija ovog procesa ovisi, kao što je i ranije spominjano, o ishodima učenja i demografskim karakteristikama sudionika debate. Međutim, nastavnici trebaju biti svjesni da se proces može organizirati na različite načine, ali ga je potrebno organizirati. Ako nastavnik smatra da debatanti samostalno mogu lako prikupiti materijale te ne nadzire sam proces, rezultat debate, odnosno ostvarivanje ishoda, može izostati. U slučaju da za proces prikupljanja materijala nema dovoljno vremena, ali se želi organizirati debata s drugačijim ishodima, nije pogrešno da nastavnik podijeli učenicima ili studentima prikupljeni materijal za oblikovanje argumenata. Proces pripreme može uključivati brojne različite aktivnosti, a može i trajati duže vrijeme. Iako su internetski izvori najčešće korišteni izvor informacija, u procesu pripreme važno je osvještavati da oni nisu jedini izvori, ali i da se prilično razlikuju. Cilj prikupljanja materijala treba biti i učenje o različitim vrstama izvora, selekcija bitnih od nebitnih informacija, ali i način tumačenja prikupljenih informacija.

Kao karakteristika debate u nastavi ističe se važnost odluke o ekipi, odnosno strani debate. To je posebno važno tinejdžerima. Često nastavnici kao vježbu oblikuju timove tako da se stav sudionika debate razlikuje od strane koju predstavlja u debati, dakle, ako sudionik zagovara tezu debate, debatirat će u negacijskoj ekipi. To je tinejdžerima posebno zahtjevno te, ako se odluči za takvu organizaciju, u fazi refleksije treba posebnu pozornost posvetiti tom iskustvu. Konačno, ostale informacije koje treba dati sudionicima debate u pripremnoj fazi su: smjernice za organizaciju timskog rada (na primjer o sastancima, podjeli uloga, načinu timske pripreme argumenata, probama itd.), informacije o bontonskim smjernicama (bontonskim govorima, zahvalama ako se debata organizira u sklopu projektnih ili izvannastavnih aktivnosti) te opće organizacijske informacije (Darby, 2007).

Priprema za izvedbu debate uključuje prije svega odabir formata i trajanja debate. U nastavi se obično spominju sljedeći formati: Karl Popper, Lincoln-Douglas, politička debata, debata s unakrsnim ispitivanjem (engl. *cross-examination debate*) ili Natjecateljska debata svjetskih škola (engl. *World School Debate Championship*). Ako je ishod učenja naučiti format debate, tada bi detaljna struktura, precizno trajanje govora pojedine strane tijekom debate ili sadržaj pojedinoga govora afirmacije i negacije unutar strukture, trebali biti dio pripreme. Međutim, važno je napomenuti da općeniti format debate, kao i većine strukturiranih komunikacijskih sadržaja, proizlazi iz strukture uvod-glavni dio-zaključak, što u kontekstu debate uključuje uvodne govore, samo debatiranje te završne govore. Vremenski gledano, debate traju različito. Meta analiza znanstvenih radova iz područja obrazovanja pokazuje da debata u nastavi traje između deset i 50 minuta, s tim da je trajanje od 20 minuta optimalno. Informacija je korisna, posebno u kontekstu trajanja nastavnog sata, jer ostavlja dovoljno vremena za pripremu, izvedbu, ali i refleksiju, te će biti od pomoći nastavnicima koji tek uvode debatu kao tehniku poučavanja. Na kraju, faza pripreme treba uključiti i određivanje samog broja sudionika, objašnjavanje uloga te povezivanje s redoslijedom govorenja, razradu uloge voditelja, postupke ocjenjivanja i/ili glasovanja tijekom pripreme te druge formalne elemente.

Aktivnosti poslije debate mogu biti usmene ili pisane te se mogu odvijati na istom satu na kojem se debata održala ili na nekom od sljedećih sati. Ako je debata bila organizirana tako da svega nekoliko studenata ili učenika aktivno sudjeluje u debati, ostali mogu imati glavnu ulogu u aktivnostima nakon debate. Važno pitanje vezano uz debatu u nastavi je, naravno, vrednovanje. Ne postoji idealan način vrednovanja debate. To ovisi o brojnim čimbenicima, poput predmeta ili kolegija, cilja i ishoda debate, znanju i vještinama koje trebaju biti savladane itd. Budući da je debata natjecateljska forma, uloga sudaca ili glasovi publike važan su element koji treba uključiti i u nastavnu debatu. Postupak organizacije glasanja na *Govorničkoj školi Ivo Škarić* vrlo je primjenjiv u nastavi. Publika izražava svoj stupanj slaganja s tezom debate prije samog debatiranja na skali Likertovog tipa (od 1 do 7 gdje 1 znači uopće se ne slažem s tezom, a 7 u potpunosti se slažem s tezom). Isto čini poslije debate, ali je

pitanje formulirano tako da se ne izražava početni stav nego se odlučuje koja je strana (afirmacija ili negacija) iznosila bolje argumente, odnosno bila uvjerljivija. Razlika u prosječnim vrijednostima glasova publike pokazuje koja je strana bolje argumentirala. Iako naizgled jednostavan način glasovanja, on ovisi o jasnoći upute za glasovanje poslije debate jer stalno treba naglašavati da se ocjenjuje utjecaj debate na promjenu stava. Rizik je i u profilu publike koja, unatoč argumentima, možda neće mijenjati mišljenje. Stoga je dobro osim publike imati i suce koji će uz odluku koja je strana bila uvjerljivija svoj sud dodatno argumentirati. Sudionici debate mogu biti ocijenjeni kao grupa ili pojedinačno, bilo tijekom debatiranja ili tijekom cijelog procesa. Mogućnosti su brojne. Koristan savjet za nastavnike jest da manje često znači više. Dobra skupna analiza debate u obliku razgovora, dakle refleksija, može biti najbolji izbor. Sudionici debate dobit će odgovarajuću povratnu informaciju, suci i publika imaju priliku dati povratnu informaciju sudionicima debate i podijeliti svoje opće dojmove o debati, ali i svoje zaključke o tezi na temelju iznesenih argumenata i na kraju nastavnik može dati povratnu informaciju svim sudionicima, ali i analizirati cijeli proces za buduće poučavanje.

Još jedna važna dimenzija koja se može vrednovati je učenje. Debatu bismo smatrali učinkovitim oblikom poučavanja ako su studenti ili učenici tijekom debate naučili više o temi nego kroz predavanja ili neke druge oblike nastave, ako su kritički razmatrali argumente te promijenili stajalište. Iako u literaturi nema dostupnih istraživanja koja bi kvantificirala rezultate učenja, odnosno promjenu znanja pod utjecajem debatiranja, postoje različiti alati poput rubrika ili popisa kriterija za ocjenjivanje debate koji se mogu primijeniti u većim skupinama kako bi se uključilo što više studenata ili učenika. Tri glavne kategorije koje se spominju u kontekstu vrednovanja su sadržaj argumenata, strategija debatiranja i stil. Rubrike, naravno, daju detaljne opise pojedinih kategorija. Evaluacija se obično provodi na skali Likertovog tipa i uključuje dimenzije kao što su: istraživanje i prikupljanje materijala, jasnoća poruke, izvedba, vještina slušanja, vještine debatiranja (npr. pobijanje argumenata i uvjerljivost završnih govora), pridržavanje pravila debate, bontonski elementi itd. Neovisno o načinu ocjenjivanja u nastavi te vrednovanja cjelokupnog procesa pripreme, izvedbe i analize debate, postupak i kriteriji trebaju biti jasni te unaprijed dogovoreni. U nastavku je primjer rubrike oblikovane prema sadržaju ovog poglavlja, a na temelju brojnih izvora dostupnih na internetskim izvorima ili u literaturi koja može poslužiti kao predložak za vrednovanje debate u nastavi. Rubrike se mogu i trebaju mijenjati i prilagođavati ovisno o učioničkom kontekstu u kojem primjenjujete debatu.

KRITERIJI ZA PROCJENU DEBATE U NASTAVI

Debatanti

Kategorija	Ocjena				
	Odlično	Vrlo dobro	Dobro	Dovoljno	Nedovoljno
Razumijevanje teme i teze debate	Ekipa je pokazala duboko razumijevanje teme, što se vidi kroz jasno, uvjerljivo i pravovremeno iznošenje informacija bez digresija i u skladu sa stajalištem koje zastupaju.	Ekipa je pokazala prilično dobro razumijevanje teme, što se vidi kroz jasno i uvjerljivo iznošenje informacija bez većih digresija i u skladu sa stajalištem koje zastupaju.	Ekipa je razumijela ključne informacije unutar teme, ali znanje o temi nije duboko, što pokazuju povremeno iznesene nejasne informacije i prisustvo većeg broja digresija.	Ekipa je djelomično razumijela temu što se vidi iz nejasnih informacija, većeg broja digresija i poteškoća s oblikovanjem obrazloženja.	Ekipa nije pokazala prikladnu razinu razumijevanja i znanja o temi, što se vidi iz nejasnih i neuvjerljivih argumenata.
Kvaliteta iznesenih argumenata	Svi izneseni argumenti su bili jasni, precizni i detaljni. Uključuju dokaze poput relevantnih činjenica, statističkih podataka, primjera itd.	Većina iznesenih argumenata je bila jasna, precizna i detaljna i uključivala relevantne činjenice, statističke podatke, primjere itd.	Neki su argumenti bili nejasni, nedovoljno precizni i detaljni. Dio argumenata je uključivao činjenice, statističke podatke i primjere, no često nisu bili relevantni.	Većina argumenata nije bila jasna, precizna ni detaljna. Nedostajali su dokazi poput činjenica, statističkih podataka, primjera itd.	Argumenti nisu bili točni niti jasni te se nisu temeljili na činjenicama, statističkim podatcima, primjerima itd.
Pobijanje	Svi izneseni protuargumenti bili su točni, relevantni i snažni.	Većina iznesenih protuargumenata bila je točna, relevantna i snažna.	Neki izneseni protuargumenti nisu bili točni ni relevantni.	Većina iznesenih protuargumenata bila je netočna, slaba ili nevažna.	Protuargumenti su bili netočni i/ili nevažni.

Izvedba	Prilikom izvedbe govora članovi timova većinom koriste prikladna govorna sredstva i neverbalne znakove uobičajene za angažiranu izvedbu te stalno zadržavaju pozornost publike.	Prilikom izvedbe govora članovi timova uglavnom koriste prikladna govorna sredstva i neverbalne znakove uobičajene za angažiranu izvedbu te uglavnom zadržavaju pozornost publike.	Prilikom izvedbe govora članovi tima većinu vremena ne zadržavaju pozornost publike.	Način izvedbe govora članova ekipe nije zadržao pozornost publike.
Bonton	Sve izjave, verbalna i neverbalna komunikacija te interakcija sudionika uključuju poštovanje, prikladan jezik te su u skladu s bontonom.	Većina izjava i odgovora te neverbalna komunikacija i interakcija uključuju poštovanje uz prikladan jezik.	Određeni broj izjava i odgovora uključuju poštovanje, ali prisutan je i određeni broj sarkastičnih izjava bez poštovanja.	Izjave, verbalna i neverbalna komunikacija te interakcija su dosljedno neprikladne i bez poštovanja.
Timski rad	Članovi tima izvršno surađuju i komuniciraju tijekom debate, podjela uloga je izvršna i organizirana s ciljem najučinkovitijeg ostvarenja strategije debate. Članovi tima tijekom govora stalno podržavaju i nadopunjavaju jedni druge te je jasno vidljiva povezanost među njima. Zajednička priprema i planiranje strategije debate učinkovita je i detaljna.	Članovi tima učinkovito komuniciraju i surađuju, podjela uloga je jasna i pridonosi uvjerljivosti i uspješnom ostvarenju strategije debatiranja. Članovi tima tijekom govora često podržavaju jedni druge u boljem iznošenju argumenata. Vide se rezultati dobro organizirane pripreme koja pridonosi ostvarenju strategije debate.	Suradnja među članovima tima je zadovoljavajuća, podjela uloga je prisutna i pridonosi strategiji debatiranja iako može biti bolja. Članovi tima tijekom govora uglavnom podržavaju jedni druge u iznošenju argumenata. Vidi se rezultat zajedničke priprema koja pridonosi strategiji debate.	Suradnja među članovima tima nije prisutna, nema podjele uloga niti suradnje među članovima tijekom debate. Tijekom govora prekida ju jedni druge, ne slušaju iznesene argumente niti ih spominju u zaključku svoga govora. Nisu vidljivi rezultati zajedničke pripreme.

Tema debate _____ **Zakružite:** Afirmacijska strana/Negacijska strana

Ostvaren broj bodova/Ukupan broj bodova _____ / _____

8.3.1. *Formati debate*

Kao što smo već spominjali, postoje različiti formati debate sa svojim posebnim pravilima, no treba napomenuti da se formati natjecateljskih debata na različitim obrazovnim razinama stalno razvijaju, stoga ćemo u nastavku opisati najpoznatije. To su Karl Popper debata, Natjecateljska debata svjetskih škola (engl. *World School Debate Championship*), Politička debata (engl. *Policy debate*) i Lincoln-Douglas debata. Kriteriji za njihov opis preuzeti su iz letka profesora Alfreda C. Snidera, velikog promotora i edukatora u području debate te su za ove i neke druge natjecateljske formate dostupni na internetskoj stranici <http://debate.uvm.edu/learndebate.html>. Nažalost, stranica se više ne obnavlja, no sama arhiva dokumenata vrijedan je izvor nastavnicima za pripremu debate. Kategorije prema kojima se opisuje pojedina vrsta su: teme i vrste teza, broj članova tima, trajanje same debate, način pripreme, oblik debatiranja, sadržaj argumentacije i izvedba. Upoznavanje s odlikama poznatih formata treba služiti kao podloga za prilagodbu formata nastavne debate u određenoj učionici i za određeni predmet.

Karl Popper debata

Teme: Najavljene, obično mjesec dana unaprijed.

Timovi: Sastoje se od po tri člana, sudjeluju dva tima - afirmacija koja brani tezu i negacija koja je pobija.

Trajanje: 45 minuta.

Priprema: Detaljna priprema prije debate.

Debatiranje: Unakrsno ispitivanje.

Sadržaj argumentacije: Dopušteno citiranje materijala uz navođenje izvora.

Izvedba: Brzina govora i sadržaj su razumljivi prosječnoj publici.

Natjecateljska debata svjetskih škola

Teme: Debatira se o se ranije zadanim tezama, ali i o tezama koje sudionici saznaju na samom natjecanju pa se radi o improvizacijama.

Timovi: Sastoje se od po tri člana, sudjeluju dva tima - afirmacija koja nudi prijedlog, promjenu *statusa quo* te negacija koja brani *status quo*.

Trajanje: Jedan sat.

Priprema: Zadane se teme detaljno pripremaju prije natjecanja/održavanja debate, a za improvizirane teme koje debatanti saznaju na samom natjecanju mogu koristiti rječnike, almanahe i druge enciklopedijske izvore.

Debatiranje: Iznose se specifične informacije, tj. argumenti i o njima se raspravlja.

Sadržaj argumentacije: Obično nema citiranog materijala.

Izvedba: Govor je brži od tipičnog razgovornog tempa, ali je razumljiv svima.

Politička debata

Teme: Jedna tema se određuje za natjecanja za cijelu akademsku godinu.

Timovi: Sastoje se od po dva člana, sudjeluju dva tima - afirmacija i negacija.

Trajanje: 2 - 2,5 sata.

Priprema: Intenzivna priprema tijekom cijele godine, opsežno istraživanje. Na samom natjecanju svaki tim ima deset minuta vremena za pripremu koje može iskoristiti tijekom debate.

Debatiranje: Unakrsno ispitivanje.

Sadržaj argumentacije: Citiranje izvora, uporaba žargona, izvedeni argumenti. Naglašava brzo razmišljanje i prilagodbu iznesenom sadržaju tijekom debatiranja.

Izvedba: Obično vrlo brzo govorenje.

Lincoln-Douglas debata

Teme: Debatira se o unaprijed najavljenim vrijednosnim tezama.

Timovi: Sastoje se od jednog člana, sudjeluju dva tima - afirmacija i negacija.

Trajanje: 35 minuta.

Priprema: Teme i teze su unaprijed najavljene. Tijekom debate svaka strana ima na raspolaganju tri minute vremena za pripremu.

Debatiranje: Unakrsno ispitivanje.

Sadržaj argumentacije: Vrlo malo citiranog materijala. Sudionici se izmjenjuju u iznošenju govora i međusobnom unakrsnom ispitivanju.

Izvedba: Brzina govora i sadržaj su razumljivi prosječnoj publici.

Spomenuli smo da je format debate korišten na *Govorničkoj školi Ivo Škarić* prikladan za nastavu. Tema i teza debate jest najavljena, ali zbog trajanja Škole ne pretjerano rano, stoga je vrijeme za pripremu ograničeno na jedan dan. Timovi se sastoje od po tri člana, sama debata je kratka, što je u skladu s nastavnom debatom, a sam proces debatiranja traje deset minuta, debatira se iznošenjem argumenata u kombinaciji s unakrsnim ispitivanjem koje nije izdvojeno u samoj strukturi, a debata uključuje uvodne i završne govore svake od strana u trajanju od jedne minute. Način izvedbe nije prebrz jer sama izvedba nije karakteristika formata, ali se vrednuje kvaliteta oblikovanja i izvođenja argumenata zbog same publike. Od ostalih manje poznatih formata

debate ne treba zaboraviti ni simulaciju suđenja što nije tradicionalni debatan format. Timovi prezentiraju slučajeve kao da su u sudnici, s ulogama poput odvjetnika, svjedoka i sudaca. Uključuje ispitivanje, otvaranje i završne govore. Za nastavu zbog proksemije koristan može biti i format *Debata u akvariju*. To je manji i kraći debatan format u kojem nekoliko sudionika sjedi u krugu (tzv. “akvariju”) i raspravlja o temi dok ostali promatraju. Sudionici u akvariju se mogu izmjenjivati s publikom kako bi što više učenika aktivno sudjelovalo.

8.3.2. Uloge sudionika debate i njihova priprema

U debati obično sudjeluju dvije ekipe, afirmacijska i negacijska, voditelj debate te suci ili publika koja procjenjuje uspješnost debate. Debatanti se trebaju pripremiti za debatu, o čemu je već bilo riječi ranije, te tijekom izvedbe same debate govorima unutar strukture debate doprinositi njezinoj strategiji – uvjeravanju u stajalište koje zastupaju. U nastavku ćemo tablično prikazati strukturu debate i komunikacijski cilj svakoga govora na primjeru debate s tri sudionika. Ovaj prikaz je poopćen te se treba prilagoditi određenom formatu ovisno o broju sudionika unutar ekipe te pravilima pojedine vrste debate.

Tablica 7. Poopćena shema debate

Debatant - govornik	Sadržaj govora
Uvodni govor afirmacijske strane Prvi član afirmacijskog tima	Uvod u kojem se daje kontekst i iznosi stajalište. Najava argumenata koje će razrađivati sljedeći govornik. Iznošenje prvog i drugoga glavnog argumenta, a ovisno o trajanju uvodnoga govora može se iznijeti i treći. Zaključak. Funkcija uvodnoga govora afirmacije jest davanje konteksta i najava argumentacije u cjelini. Ovaj govor određuje ton i način debate.
Uvodni govor negacijske strane Prvi član negacijskog tima	Uvod u kojem se daje kontekst i iznosi (suprotno) stajalište. Najava argumenata koje će razrađivati sljedeći govornik negacijskog tima. Pobijanje prvog argumenta koji je iznijela afirmacijska strana. Iznošenje prvog i drugoga glavnog argumenta negacijske strane, a ovisno o trajanju uvodnoga govora može se iznijeti i treći. Zaključak. Funkcija uvodnoga govora negacijske strane jest objašnjenje njihovog stajališta, pobijanje prvih argumenata afirmacijske strane i najava argumentacije u cjelini.

Drugi član afirmacijskog tima	Uvod. Najava novih argumenata i njihovo povezivanje s općim stajalištem koje zastupaju u debati. Pobijanje argumenata koje je iznio prvi govornik negacijskog tima. Iznošenje jednog do dva nova argumenta. Zaključak. Drugi govornik afirmacijskog tima odgovara na argumente prvoga govornika negacijske ekipe. Argumenti kojima pobija negaciju trebaju se povezati s argumentima koje je iznio prvi govornik afirmacijskog tima te s novim argumentima koje iznosi drugi govornik afirmacijskog tima. Pobijanje, odnosno iznošenje protuargumenata u drugom govoru traje duže u usporedbi s pobijanjima prvoga govornika negacijske strane.
Drugi član negacijskog tima	Uvod. Najava novih argumenata negacijske strane. Pobijanje argumenata koje su iznosili debatanti afirmacijskog tima. Iznošenje jednog novog argumenta. Zaključak. Drugi govor negacijskog tima treba biti pobijanje prethodnih argumenata te tome treba posvetiti većinu vremena.
Završni govor afirmacijske strane Treći član afirmacijskog tima	Uvod. Navođenje točaka prijedora/neslaganja u debati i isticanje valjanosti vlastitih argumenata – ovisno o vremenu mogu se iznijeti dvije do tri ključne točke. Zaključak. Treći govor afirmacijskog tima ne uključuje nove argumente. Uloga toga govora jest sagledati debatu u cjelini, istaknuti glavne točke neslaganja, osvrnuti se na argumente negacije, koji ne bi trebali biti uvjerljiviji od argumenata afirmacije, te iznošenje zaključka.
Završni govor afirmacijske strane Treći član negacijskog tima	Uvod. Navođenje točaka prijedora/neslaganja u debati i isticanje valjanosti vlastitih argumenata – ovisno o vremenu mogu se iznijeti dvije do tri ključne točke. Zaključak. Treći govor negacijskog tima ne uključuje nove argumente. Uloga toga govora jest sagledati debatu u cjelini, istaknuti glavne točke neslaganja, osvrnuti se na argumente afirmacije te u zaključku pobiti završnu riječ afirmacijskog tima.

Uloga voditelja debate također ovisi o njezinom cilju unutar nastavnog procesa, ali i o formatu same debate. Općenite smjernice za pripremu voditelja debate su otvaranje debate, što uključuje pozdravljanje publike, predstavljanje debatanata i/ili sudaca i izricanje teze. Ako je potrebno, voditelj najavljuje pravila, što se ponekad u debati u nastavi može činiti redundantnim, upućuje publiku u proces glasovanja ili ih vodi kroz taj proces, ako je debata tako organizirana. Nadalje, voditelj debate se brine o vremenu, a može i poticati debatante koji ne sudjeluju u raspravi da se uključe. Slijedeći vremensku dinamiku same debate daje riječ članovima timova, upozorava na neprikladno ponašanje u slučaju verbalnih napada na sudionike. Voditelju debate možemo dati i još neke zadatke, primjerice da upozorava na digresije, dakle obrazloženja nepovezana s temom, parafraziranje istih argumenata ili odstupanja od strukture debate. Također, prateći vremensku dinamiku, voditelj može prekinuti govornike i samu debatu. Poslije završnih riječi voditelj zatvara debatu.

Uloga sudaca također ovisi o cilju i formatu debate. Suci mogu samo glasati koja je strana bolje debatirala, no mogu dati povratnu informaciju na što ih također treba pripremiti. Ako se u nastavi odlučimo za davanje povratne informacije od strane vršnjaka koji su bili u ulozi sudaca, korisno je planirati proces refleksije u cjelini i ostaviti dovoljno vremena. Ako se pak odlučimo za glasove publike, treba organizirati brojenje glasova.

8.3.3. Teme i teze za debatu

Izbor teme i oblikovanje teze za debatu predstavlja izazov u fazi pripreme debate. Često na internetskim izvorima možemo pronaći teze oblikovane kao upitne rečenice što nije ispravno. Na kolegiju *Govorništvo za nastavnike* studenti su trebali predložiti teme i teze debate za nastavu iz predmeta koji će predavati. Također su navodili upitne rečenice (*Trebaju li se Češka i Slovačka ponovo ujediniti?*; *Kralj Artur – Plod mašte britanskih pisaca ili stvarna osoba koja je branila Englesku?*) ili primjere teza različitih za afirmacijsku i negacijsku stranu debate (*Treba težiti korištenju posuđenica u hrvatskom jeziku zbog toga što one olakšavaju razumijevanje stranog pojma, ali i poznavanje stranog jezika./Ne treba težiti korištenju posuđenica u hrvatskom jeziku jer se one kose s gramatičkim i pravopisnim pravilima.*) koje uključuju i neke argumente. Također, bilo je primjera teza koje uopće nisu oblikovane kao rečenice ili nisu branjive. Iz ovih primjera vidimo da na sveučilišnoj razini nije jednostavno oblikovati valjanu tezu debate, kako formalno, tako i sadržajno te da se kritičko učenje, a u tom kontekstu i debata u nastavi, treba poticati na najranijim razinama obrazovanja. Praktično iskustvo pokazuje da studenti žele koristiti debatu u nastavi jer jasno vide njezine prednosti, no da im je potrebno osnaživanje u cjelokupnom procesu pripreme i izvedbe debate. Kako bismo olakšali izbor teme i oblikovanje teze u nastavku donosimo popis tema i teza za debatu koji treba poslužiti kao inspiracija za daljnju pripremu. Primjeri obuhvaćaju različita tematska područja te osim kao inspiracija nastavnicima

mogu poslužiti i kao predlošci za kreativno promišljanje s učenicima, odnosno studentima, ako nastavnici žele zajedno s učenicima izabrati i oblikovati tezu debate. Razina složenosti argumentacije ovisi o dobi učenika, predmetu na kojem se planira debata te o samom formatu debate, no svakako upućuje na istraživački rad, kritičko mišljenje te druge vještine koje bi debata u nastavi trebala poticati. Prijedlozi teza mogu se i doradivati, sužavati i preoblikovati jer su zamišljeni kao prototip. Tako primjerice prvu tezu o tabletima možemo suziti na osnovne ili srednje škole, kod videoigara možemo preciznije odrediti o kojim se vještinama radi, uvođenje poreza cirkusima možemo suziti na EU ili Hrvatsku jer će argumenti biti precizniji, jednako kao i tezu o financiranju sporta.

Primjeri tema i teza za debatu u nastavi:

Tema	Teza
Tehnologija i obrazovanje	Tableti trebaju zamijeniti udžbenike u školama.
	Videoigre potiču razvoj vještina kod mladih.
Ekologija	Treba zabraniti proizvodnju jednokratne plastike.
Društveni mediji	Društveni mediji su štetni za proces socijalizacije mladih.
Zdravlje	Treba uvesti dodatnu stopu poreza na zaslađena pića kao oblik borbe protiv pretilosti.
Građanska politika	Biračko pravo se treba ostvariti sa 16 godina.
Obrazovanje	U nižim razredima osnovne škole treba ukinuti domaće zadaće.
	Srednjoškolski kurikulum treba uključiti sadržaje o mentalnom zdravlju.
Prava životinja	Cirkusi koji koriste životinje za svoje predstave trebaju plaćati dodatni porez.
Internet	Cenzura na internetskim stranicama je opravdana zbog sprječavanja širenja lažnih vijesti.
Umjetna inteligencija	Razvoj umjetne inteligencije predstavlja prijetnju ljudskim poslovima.
Financiranje sporta	Treba zabraniti financiranje sportskih klubova iz privatnih izvora.
Prehrana	Školski obroci trebaju biti vegetarijanski.
Moda	Proizvođačima odjeće treba ograničiti proizvodnju na četiri kolekcije godišnje.
Autorska prava	Europska unija treba ograničiti trajanje autorskih prava na deset godina.

8.3.4. Uporaba tehnologije u debatiranju

Danas su dostupni različiti digitalni alati koji mogu poslužiti za pripremu ali i izvedbu debate. Uostalom, internetske rasprave na forumima možemo smatrati određenim oblikom debate. Većina alata zapravo služi za pripremu, dakle oblikovanje i vrednovanje argumenata. Budući da alati nastaju i nestaju, primjerice vrijedan internetski izvor o debati dostupan na internetskoj stranici debate.org je nedavno ugašen, spomenut ćemo pet internetskih stranica koje se u trenutku pisanja ovog poglavlja čine najkorisnijima za pripremu debate u nastavi. Iz izbora su izostavljeni alati za znanstveno proučavanje značenja argumenata, koji se također intenzivno razvijaju, ali nisu pogodni za nastavu, jednako kao i alati za izradu mentalnih mapa koje nastavnici često koriste pa ih na temelju praktičnog iskustva mogu prilagoditi debati u nastavi.

Debategraph (debategraph.org) je digitalni alat koji kombinira prikaz mentalnih mapa i krupnog plana, tj. zumiranja na koji su navikli korisnici prezentacijskog alata Prezi. Kako sami kažu, to je alat koji omogućava vizualni prikaz rasprava i debata, bolje razumijevanje nekog problema, ali i brojne druge zajedničke aktivnosti poput razvoja vještina kolaboracije, ali i pripreme narativa (engl. *storytelling*). Ovaj alat tijekom pripreme debate u nastavi može poslužiti za prikupljanje argumenata, pripremu strategije debatiranja, povezivanje argumenata i protuargumenata itd. Nešto klasičniji i manje vizualno usmjeren izvor je stranica *ProCon* (procon.org). Nastala prije skoro 20 godina s ciljem promoviranja kritičkog mišljenja, kao neovisan izvor, a danas, pod okriljem poznate britanske enciklopedije, nastavlja ispunjavati svoju misiju. Ovaj izvor je koristan za osmišljavanje teme i teze debate, ako ona ne proizlazi iz nastavnih sadržaja, jer nudi argumente i dokaze za više od stotinu aktualnih tema i nešto manje arhiviranih tema kojima ne dodaju nove argumente. Sljedeći internetski izvor je *Parlia* (parlia.com) koja u svom opisu naglašava usmjerenost na razvoj kritičkog mišljenja i razumijevanje društvenih pitanja te DNA analizu mišljenja što je naziv njihovog proizvoda, no ono što nam se čini njezinom najvećom vrijednošću jest veliki broj dostupnih teza koje mogu olakšati taj korak u pripremi debate u nastavi. Budući da je alat otvoren, argumente koji se nude za pojedinu tezu treba kritički sagledati uključujući i kulturološke razlike. Četvrti alat je *DebateHub* (debatehub.net), internetska stranica koja omogućava pregledavanje debata, ali i organizaciju vlastite debate. Ako se koristi u nastavi kritički treba pristupiti postojećim sadržajima budući da su neka pitanja o kojima se raspravlja znanstvene činjenice o kojima rasprava nije potrebna. Internetska je stranica manje popularna od alata *Kialo*, što pokazuje broj sudionika u nekim raspravama te manji broj ponuđenih argumenata. *Kialo* (kialo.com odnosno kialo-edu.com) najpoznatiji je i najpopularniji alat za debatiranje. To je internetska platforma za razvoj kritičkog mišljenja, koja, kako sami navode, smanjuje komunikacijski šum koji se javlja zbog brojnih bezvrijednih argumenata na internetskim izvorima. Sama platforma ima jednostavnu i jasnu strukturu, čime se ostvaruje spomenuti cilj. Kreće se od teze debate te se grananjem prikazuju argumenti i protuargumenti. Otvaranjem pojedinog argumenta činjenice i podatci postaju dostupni, što je važno

za vrednovanje argumentacije odnosno debate u cjelini. Takva struktura olakšava praćenje argumenata, posebno ako su oni brojni. Također, budući da se argumenti vrednuju, oni koji dobiju najviše glasova postaju najvidljiviji. To se postiže tako da su argumenti afirmacije prikazani u jednom, a argumenti negacije u drugom stupcu te se njihov redoslijed mijenja ovisno o glasovima koje dobiju, tako da najsnažniji argumenti zauzimaju prvo mjesto u stupcu. Dodana je vrijednost to što je vrednovanje argumenata rezervirano samo za korisnike koje autor debate pozove, što onemogućava utjecaj nekompetentnijih sudionika. Novi se argumenti dodaju jednostavno i intuitivno, a svaka je otvorena debata na početku privatna, dok je autor ne otvori široj javnosti. Besplatna inačica za obrazovanje dostupna na kialo-edu.com daje dodatne primjere kako pripremiti debatu u nastavi i koristiti *Kialo*.

Referencije

- Abrami, P. C., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Waddington, D. I., Wade, C. A., & Persson, T. (2015). Strategies for Teaching Students to Think Critically: A Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 85(2), 275–314. <https://doi.org/10.3102/0034654314551063>
- Alén, E., Domínguez, T., & de Carlos, P. (2015). University students' perceptions of the use of academic debates as a teaching methodology. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 16, 15–21. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2014.11.001>
- Allen, M., Berkowitz, S., Hunt, S., & Louden, A. (1999). A meta-analysis of the impact of forensics and communication education on critical thinking. *Communication Education*, 48(1), 18–30. <https://doi.org/10.1080/03634529909379149>
- Barnard, R. H. (1937). The Evils of High School Debating. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 12(4), 211–213. <https://doi.org/10.1080/00098655.1937.11474652>
- Berdine, R. (1987). Increasing student involvement in the learning process through debate on controversial topics. *Journal of Management Education*, 9(3), 6–8.
- Cariñanos-Ayala, S., Arrue, M., Zarandona, J., & Labaka, A. (2021). The use of structured debate as a teaching strategy among undergraduate nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 98, 104766. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104766>
- Darby, M. (2007). Debate: A Teaching-Learning Strategy for Developing Competence in Communication and Critical Thinking. *Journal of Dental Hygiene*, 81(4), 10.
- Fedrizzi, M., & Ellis, R. (2011). *Debate* (1st ed). South-Western, Cengage Learning.
- Freeley, A. J., & Steinberg, D. L. (2009). *Argumentation and debate: Critical thinking for reasoned decision making* (12th ed., international student ed). Wadsworth Cengage Learning.
- Green, C. S., & Klug, H. G. (1990). Teaching Critical Thinking and Writing through Debates: An Experimental Evaluation. *Teaching Sociology*, 18(4), 462. <https://doi.org/10.2307/1317631>
- Hall, D. (2011). Debate: Innovative Teaching to Enhance Critical Thinking and Communication Skills in Healthcare Professionals. *Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice*. <https://doi.org/10.46743/1540-580X/2011.1361>
- Hanna, L.-A., Barry, J., Donnelly, R., Hughes, F., Jones, D., Lavery, G., Parsons, C., & Ryan, C. (2014). Using Debate to Teach Pharmacy Students About Ethical Issues. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 78(3), 57. <https://doi.org/10.5688/ajpe78357>
- Hartwell, S. (1995). Promoting moral development through experiential teaching. *Clinical Law Review*, 1(3), 505–540.
- Healey, R. L. (2012). The Power of Debate: Reflections on the Potential of Debates for Engaging Students in Critical Thinking about Controversial Geographical Topics. *Journal of Geography in Higher Education*, 36(2), 239–257. <https://doi.org/10.1080/03098265.2011.619522>
- Jagger, S. (2013). Affective learning and the classroom debate. *Innovations in Education and Teaching International*, 50(1), 38–50. <https://doi.org/10.1080/14703297.2012.746515>

- Kennedy, R. R. (2009). The power of in-class debates. *Active Learning in Higher Education*, 10(3), 225–236. <https://doi.org/10.1177/1469787409343186>
- Kim, W.-J., & Park, J.-H. (2019). The effects of debate-based ethics education on the moral sensitivity and judgment of nursing students: A quasi-experimental study. *Nurse Education Today*, 83, 104200. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.08.018>
- Koklanaris, N., MacKenzie, A. P., Fino, M. E., Arslan, A. A., & Seubert, D. E. (2008). Debate Preparation/Participation: An Active, Effective Learning Tool. *Teaching and Learning in Medicine*, 20(3), 235–238. <https://doi.org/10.1080/10401330802199534>
- Mirra, N. (2018). *Educating for empathy: Literacy learning and civic engagement*. Teachers College Press.
- Mirra, N., Honoroff, B., Elgendy, S., & Pietrzak, G. (2016). *Reading and Writing with a Public Purpose: Fostering Middle School Students' Academic and Critical Community Literacies through Debate*. 12(1), 22.
- Mumtaz, S., & Latif, R. (2017). Learning through debate during problem-based learning: An active learning strategy. *Advances in Physiology Education*, 41(3), 390–394. <https://doi.org/10.1152/advan.00157.2016>
- Padrow, B. (1956). Lets stop calling them educational. *The Speech Teacher*, 5(3), 205–206. <https://doi.org/10.1080/03634525609376811>
- Rodger, D., & Stewart-Lord, A. (2020). Students' perceptions of debating as a learning strategy: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 42, 102681. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.102681>
- Scriven, M., & Paul, R. (1987). *Defining critical thinking*. The Critical Thinking Community website: <http://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>
- Settlage, D. M. (2020). Breaking Through Student Bias with Creative Debate Assignments. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 20(1). <https://doi.org/10.14434/josotl.v20i1.24589>
- Shaw, J. A. (2012). Using Small Group Debates to Actively Engage Students in an Introductory Microbiology Course. *Journal of Microbiology & Biology Education*, 13(2), 155–160. <https://doi.org/10.1128/jmbe.v13i2.420>
- Snider, A., & Schnurer, M. (2006). *Many sides: Debate across the curriculum* (Rev. ed). International Debate Education Association.
- Toor, R., Samai, K., & Wargo, R. (2017). Debate as an alternative method for medical literature evaluation. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 9(3), 427–432. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2017.01.009>
- Zare, P., & Othman, M. (2013). *Classroom Debate as a Systematic Teaching/Learning Approach*. 9.